

ادبیات کمونیستیه مجبوریه

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۵

سنه : ۳ ۱۹ محرم ۱۳۳۷ جمعه ایرتسی ۲۶ آشرین‌اوله ۱۹۱۸ نومرو — ۹۱

اسلامیت مانع ترقیمیدر ؟

(۹۰ نومرو اولی نسخه‌مزدون مابند)

بردیانت — دینلرک اک مستبد واک قویسنی تصور ایدینورز — اقوام مختلفه‌ک استعمادیخی سوندوروب ویا ایستادیکی جهته جلب ایدوب ، اعصار عیدیه دوام ایتدیکه ، واضه‌ک چیزدیکی خط حرکتک تعقیبنه بشری مجبور و محکوم ایده‌یایری ؟ لا ! برملتک مزاجی ، طبیی ، ایرکیج او دینه‌غلبه ایدر . کذلک احتیاجات اجتماعیه ، خصوصیه سوائقی اقتصادیه پک اساسلی برسورنده ، اکثریا حسن ایدله‌دن اجرای تأثیر ایتهمک قابل دکلدر . شریعت موسویجه رباشدته ممنوع و حرامدر . لکن بو حرمت ، عجبانی اسرائیلک طاغلمسی ، و ؛ اقطار عالمده ، کشف خریستان طبقه‌لری ایچنده یا شایوب هر درلو کیزلی صنعتلری اجرای مجبور اولدیفی زمانلرده عجا باقی قاله بی‌یایری ایدی ؟ یهود ، ایکی بیک سنه‌دن بری پک قیمتی فضائل صرافیه اکتساب ایتدیکنی صکره قانونک بو حکومه منقاد اوله بیایری ایدی ؟

موسویلر ، اوروپا مبنای معظمنده ، عادتاً طاوان آرم‌سنده قالمش فارملر کی مخفی بر حیات اصرارینه محکوم ایدیلر . غرب طائفه‌سنده ، یهودی ، دائماً استتقاله کرفتار اولان اوکی اولاد مقامنده قالمشدی . بو وضعیت احفاد داؤدک بر چوق اعتیاداتندن واز کجه‌سنه ، بر خیلی قابلیت اکتساب ایتهمنه صبارلدی . زمان وزمین عرق بویله جذری بر صورتده دکیشمیرنجی ، البته ، تابرث سکینه‌ک ایچنده محفوظ‌الواح قانونیه‌ک ماسیت عملیه‌سنی تغییر ایدردی . او حالده ، Ab absurdo اسلامیتک ، ماحی

صدائر کلدی بالادن مکرر :
 یتر آرتق بو هئکامه ، بو محشر !
 یتر آرتقی مظلم ، اعتسافات !
 جهانی قاپلادی احوال و آفات . .
 جواباً ایتدیلر تزیید جرأت ،
 هورلر جنون اولدی نهایت .
 واک وحشی سباعی ایتدی چیلغینلقلرک مبهوت ،
 بوکون لغتله یاد ایتمکده آرتق نامکی لاهوت .
 نه بر رقت ، نه بر اشک ترحم ،
 سراسر زهر خند اولمقده انجم . .
 بو لغتبلر ، بو تقرینلر یاغارکن سمت رأسکدن
 نه یوزله ، ای بشر ، حالا غرورکده مصرسک سن !
 شیشلی - ۲۸ تموز ۱۳۳۴

فؤاد خلوصی

طبیعی بارومترهلر

عجبا یارب ناصل اولاجق ؟ بو ازلی مراقک طوغری جوانی بزمه یالکیز ، بارومترلرک قادرانلری
 بلوطرک رنک و شکلری وبره ییلور ظن ایتیم ، هر حقیقتی مخفی اولان طبیعتک بو کبی مشکالری
 حله ده مقتدر اولدیغنی بیلم .
 حیوانات حق نباتاتک بعضلری حادثات طبیعتک وقوعندازل متأثر اولورلر ، بو تاثیرلرینی
 بارز اوضاع و حرکتلریله کوستریرلر .
 بو کبی علامت دفته ضبط اولورسه ، هر کسک هریرده استفاده ایدم بیله چکی غایت مفید دلائل
 الیه ایدلمش اولور .
 هم بو طبیعی ، حساس مخبرلر ، بارومتره کبی هوئی تبدلاتی کوسترمن ، شدتلی زلزله لری ،
 مددهش طایفونلری ، تورقولی طغیانلری ، خسارلی یغمرلری ده وقتندن اول خبر ویریر .

اسکین بری بر کی طبیعی خاصه له شویله بر دنت ایدلمش ، فقط آدم عنلی ندقیق و تعقیب ایدلمش لایق اولدیغی اهمیت ویرلمه مشدر .

(سوق طبیعی) دنیان ندرت ، عضوی طالرله بوتون مهالکی دائماً وقتندن اول خبر ویرر . اولرده تحفظی حرکاتی وقت وزمانیله ابرایدرلر ، قوشلر یووالرینه التجا ایتدیکی کی ، نباتاتده یاراقلمه ده مازک انسام واعضائی ادرر و تحفظه چالیشور .

بز ترلارده آایی آایی چالیشورکن ، اطر فزده کی عضوی کائانده بعضاً بویله قیامتله قویار ، تلر تلغرافلر نعلی اولنور !! بزم درین غفلتمزله بلکی نه اکامیلور !!! قوشلر یووالره ، بوجکلر قووقلمه صوبیلور ، نباتات برلرخی ترکه مقتدر اوله منقلرندن اولدنلری برلرده یوزیلور ، اکر یلور . ائک مقاوم وضعیتری آلور .

دیرکن بر دیره طوفان آسا یاغمرورلر یاغمه باغلار ، زلزله اولور . بزدن باشقه بوتون عضویات یو ایشلردن بک آز ضررله چیقار ، فقط بز آچیقده قالان دمترلر بک فنا حالده ایصالندیغنی دانه لمر بک اوتیه بری به صاوریلوب طاغیلدیغنی ، خا لمر بک - ایچندن قیمتی شیلر منری چیقارمدل - چوکی بکسی تأسفلرله کور برز . معتادمن وجهله بنه طالعه آتوب طریمفه باشلارز .

طبیعت بوتون مهم حادثاتی وقوعندن اول حشراته واریمجه به قدر خبر ویریورده انساملری نه دن آگاه ایتیلور ، همومه شفیق بر جناح آچش اولان بوقدرتده می زوالی انساملرک دشمنی ؟ ! !
خبر طبیعت شویله طورسون هیچ بر شی بزم دشمنمن دکدر . بوتون بوحاللر کندی غفلت و تسیلر بک جزاسیدر . بز ممکن اولدیغنی قدر طبیعتدن اوزا فلاشمقوله برار ، کوره ندیکمن عقل و ذکا منری ده کافی درجه ده ایلری کتوره مه شز . بر کرنگی وضعیتمن تماماً ایکی جامع آره سنده قالمش بیمارک حاله بکزر .

سمی و ذکا منر بزع مهالکی بزه اخبار ایدمجه و تحفظ چاره لرینی حاضرلایه حق آلات فیه بی اختراع ایدمجه به قدر اولسون ، اطرافره دقتله باسق ، (سوق طبیعی) فطرت بک صایه سنده تأمین حیات و سعادت بدن حیوانات و نباتاتدن استمداد ایتسه بک چوق استفاده ایدمزر .

بض حیوانات و نباتاتده ، موجات الکتریکه دن سرعتله متأثر اولور . عضویاتده و ارده هر حالت طبیعیده مطابقا الکتریک ایله مترافق اولورق و فوع بولور ، موجات الکتریکه بک سرعتی ایتسه موجات مادیه دن بک فضلدر . بر صایه ده حادثه بک ددشتندن انتقاله در اول ، الکتریکه ایقاز تأثیری امداده بقیشور طلم عضویاتی خبردار ایدر .

ارباب فن کندیلرنده بر کی تأثیراتی قولایمجه آلمق قابیلی اولان بر جوق حیوان و نباتی دقتله مطالعه ایتمش ، تغیرات هوا بک نوعه کوره اولرده کوریلان تبدیلی قید ایله مشلردر .

بافکن سزه بولردن بر آز نمونه کوسترمیم ، بلکه سزده بر آز مراق ایدر ایشی تعقیقه قویولورسکر ، طبیعت کتاب بک صحیفه لری هر کسه قارش آچیقدر ، شمدی به قدر کوریلوب قید ایدلمه مش نبات و حیوانلری بولوب میدان چیقارمق الکرده در .

کشف و اختراع کیفیتی با برات انوام غربیه به ویرلمش بر امتیاز دکدر ، بر آز نبات و غیرت کتاب طبیعت صحیفه لر بر آره سنده بزه دیملر ، حقیقتلر کوستره یلور ، میخانکی کشفیات ، کیمبوی اختراعه لابوراتوارلرک ، علمی و عملی مؤسسه لرک عدم موجودیتی یوزندن شمدیلک موفق اولمه منر

قابل دكسه بيله ، هيچ اولمسه بيمز توكنمز علم خزينه لري كېزله ين طبيعتك آغوشنده چالېشه بيلمك
پك قابلدر .

*
*
*

اولا بزجه مانوس اولان قوشلردن بحث ايدم: هواده آني برتبدل تېكه سي اولمديني زمانلرده
قيرلانغچلر ، صاقصاغانلر غايت يوكسكدن اوچار ، اسپينوزلر پارلاق ، پروخنواز نفمه لربله اطراف
دولدير ، كومس ياراني غايت ساكن ، ومستريح بر وضعت آلير ، بال واشك آريلري پك ايركن
ايشه باشلار . ويزاتيلربله مسرور وفعال كورينورلر ، سينكار غروبدن صوكره بيله آچيقدن قالمقده
ياس كورمز ، هله اورومچكار هندسي يورالريني اورمكدن پك ايشكدار اولورلر .

برده شايد هرايك فنالاشمه سي ، ياغمورك كه سي يقين ايسه اورتهده بزم كوروب حس ايدم بيله جكمز
هيچ بر علامت يوق ايكن اطرافزده كي عضوي طالمرك نشئه سي قاچار ، راحتلري بوزيلور ، زيرا
حادثه به تقدم ايدين موجات الكتريتيه كلش اونلرك جملة عصبيه لرندنه - عكس العملله - بر تحش
بر تيتريك اويادرمشدر ...

بو حالي متعاقب بوتون قوشلرك بوجكارك اوضاعي تبدل ايدر ، كومسك آمايشي بوزيلور ،
طاوئلر متعاقب دولاشمه ، توز و طوپراقلره يورلانغچه باشلار ، طاوئلر آجي آجي باغير ، اطراف
وخشي عكسلربله دولار ، اوردكار اوفرادقلى حالك تاثيري تحتند كنديلريني بطاقللره آتارلر .
كوكرچينلر رظيفه لريني تراقير يووالرينه دوزر ، قيرلانغچلر يوكسك اوچمقدن واز كچر هان زمينه
صورتونه جك درجهده آچالورلر ، بونلري بردنبره زمينه بو قدر ياقلاشديران سبب اولريني تشكيل
ايدن حشرات صاحبه در ، اونلر ده حساس اولدقلرندن ، ارضه طوغري فراره باشلار ، قيرلانغچلرده
آنلري تنقيب ايدرلر ، آراتق اسپينوزلرك اوتوشنده او اسكي ، پارلاق نشئه قالماز ، كديلر برز
كوشه به چكيلوو ، پنجه لريني قولاقلرندن ، بورونلرندن سبق سبق عصبي بر حاليه كچيرمك باشلار ،
الكترتيق توترلك كوز قولاقلرندنه حاصل ايتديكي سياه لكه لري ، آصلرز ويزايلري ، كويا دفع ايله
اوغراشيرلر ، كيلار وصاقللرده طاوانلرده فارملرك هيجاني آرتار كورولتولري زياده لشور ، سينكار
برلرنده دورا ز اولور ، آريلر پشكارندن چيقماز ، تصادفاً طيشارده بوانا نلرده اوكنه راست كانلري
صوقاجق درجهده خويسزلاشير ، اورومچكار ايشي كوجي ترك ايدر آغلرنيك مركزيه چكيلور ،
قوربقلر صولره دالوب فرياده باشلار ، قارا قوربقلري هب بوالرندن ديشاري اوغرار ، تارلالرده
صورولرله كورولمك باشلار .

بو عصبي هيجان يالكلز قارا حيوانلرندنه قالماز ، عمانلرده سرايت ايدره . بالقلر كنديلريني صودن
خارجه آغغه چاليشور .

بر آزده نباتي طاله عطف نظر ايدم : ياغمورك يقين اولوب اولمديني آكلاءق ايستر ايسه كن
يونجه تارلالرنبه باقكنز ، اكر اونلري ، ساقلري دوغرلش ، باشلري هوايه قالمش بروضعتيه كورورسه كنز
ياغمور ياغاينه ، آچالمش بر حاليه بولورسه كنز هوانك كوزل اولاجقنه حكيم ايدكنز ، اورته لنگ
صريناشوب وبا ايصينه جفني اوكرنمك مراقبه ايسه كنز (چورك اوني) ساقلرينه باقكنز ، اونلرك
قائم بر وضعتيه اولسي ، هوانك سريناشه جكنه ، بالعكس طوپراغه طوغري مبل ايله ملري شدتلي ،
الودي لي بر طيغاغه دلالت ايدر .

اوشقونلرک ، قوزو قولاقلىرىنىڭ ياپراقلىرى يوقارى دېكىلورسە فورمىنىڭ ، نېمە ، ، غايىق ، چىت
صارما شىقلىرى ، اوگىز اورغانى ، كوندوز صفاسى كې چىچكارىڭ قاباغىسى ، (سونايىكن) لىك ايسە
بالىكىس آچىسى ، صاغاناقە ، بورايە دلالت ايدىر .

ايلك ماردىن قىشە قىر اوچ كوزل موسم ائىلىنىدە قىزلدە ياشايانلار ، ھېچ بارومىتەيە مھتاج
اولازلار ، اطاراقلارنىڭكى آغاچلاردىن ، چىچكارىڭ ، چىنلاردىن ، بوجىلاردىن ، قوشلاردىن بوشىلارنىڭ
كوزل اوكرەنور ، فقط قىش موسىمىدە ھوالىك ناسىل كىدەجىكى ، قىلەلەرنە قىاندىقلىن صوكرە آرتى
طېيەتەن اوكرەك مېكىن اولەماز .

فقط قىشەك غومبىلە نە شەتەدە كەجىكى قىزلاردىن ھىزىر عودت ائىمەدىن آكلامى قىلدىر . بونىك
اچىقۇندە مھاجر قوشلىك جنوب افلىملە عودت ائىلىنىدە كوستەكلىرى حركەتلە دقت ائىمەلدىر .
اكر قىرلانچىلار ، كوجىك قارغىلار ، بىزى ايرىكن تىك ايدىرلار ، يابان اوردىلىرى قىش كچىرىك
اوزىرە بطاقلارنىڭ اورتىلەرنە وقتىز يىلىشورسە . قىشەك شەتە قارشىو احتىباطلە حاضرلاشق لازىمكۆرە

عبدالغېياص نوڧىمى

چىچىك لىسانى

چىچىك لىسانى دىنباچە خاظرە « چىچىككە لىسانى اولورمى ائىش ؟ » سەۋالى بتادىر ايدىر .
خالىو كە طېيەتەنە نىبانى مەضوئەك رىئكارىك ، رىئكارىك بىر نۇوع موزايىقلىرىنى تەشكىل ايدىن چىچىككە بەش
مەنلەرچە كەندىلەرنە كۆرە مەنلەرى ، لىسانىلارنى واردىر . قەدىم يونانىلاردا چىچىك آئىمولوژىسى اساطىرى
حكايلەك لطف و شاعرانە اولانلارنى تەشكىل ايدىر .

فقط بىز چىچىككە يونانىلار نەزدىدەكى مەنلەردىن بىت ائىشكى صوكرەيە براتىپورز يالىكز بومقالەدە
چىچىكلىرى سۈەن و بوزماندە ، ياشايان مەنى بەش مەنلەك چىچىككە نەكى مەنلەر عطف ائىشكىلىرىنى آكلامىق
اىستىز .

بروڧىلار چىچىك مەنلەك بىوگ بر فىض آلدېنى فرانسەدە مادام لىبارون [دوفىرەزن] نامىدە
اولدقچە شەرت قازانمىش بر قەدىن نزاكت اجماعىيە دار ئىشرايتىدىكى براتىردىن سكرە بىردە « چىچىك
لىسانى » نامىلە چىچىككە لىسانە طائە حروف ھجاء تەرتىپىلە برلفچە وجودە كىتەردەك چىچىككە قەدىن
و عشق مەھالەدە افادە ائىشكى مەنى و بو مەنلەك لاتىن و يونان آئىمولوژىسىدىن نە صورىلە استىخراج
ايدىلىكەن بىلەرمەشەدى . بىر اولدقچە شەرت قازاندى . بىتون چىچىك مەقتونى قەدىنلەر مەنلەردە
بالولردە دەما بىوگىك مەھالەدە كەندىلەرنە قەدىم اولنان ظرىف چىچىككە نەكى ائىچە مەنلەرى جائز
اولدقلىرىنى اوكرەدىلەر .